

SIIRTOLAISNAISET JA  
KULTTUURIHARRASTUKSET  
Kartoitus siirtolaisnaisten kulttuuriharrastuksista

Anna Badvinezhad  
Opinnäytetyö  
Humanistinen Ammattikorkeakoulu  
Kulttuurituotannon koulutusohjelma (210 op)  
Marraskuu/2009

**HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU**  
**Kulttuuripalvelujen koulutusohjelma**  
**OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ**

**Työn tekijä(t)**

Anna Badvinezhad

**Työn nimi**

SIIRTOLAISNAISET JA KULTTUURIHARRASTUKSET

Kartoitus siirtolaisnaisten kulttuuriharrastuksista

**Työn ohjaaja(t)**

Grant White, Minna Hautio

**Sivumäärä**

22

**Tiivistelmä**

Suomen väestörakenne muuttuu koko ajan yhä monikulttuurisemmaksi ja siten myös tarve kehittää tietyille ryhmille suunnattuja kulttuuripalveluja on kasvamassa. Tutkimuksessa kartoitetaan siirtolaisnaisten mahdollisuuksia ja keinoja toteuttaa ja saavuttaa kulttuuria. Kyseinen opinnäytetyö on alustava kartoitus tämän hetkiseen tilanteeseen ja siinä on pyritty tuomaan esiin aiheeseen liittyvät ongelmat ja ratkaisumallit haastateltujen naisten omista näkökulmista. Päämääränä on, että kyseisen työn kautta esiin tulleita ratkaisumalleja ja kehitysideoita tullaan myöhemmin soveltamaan niissä hankkeissa jotka on suunnattu siirtolaisnaisille sekä heidän perheilleen.

Kartoitus on toteutettu syksyn 2008 ja kevään 2009 aikana haastattelututkimuksen keinoja käyttäen. Tutkimuksessa on yhdistelty lomakehaastattelun sekä strukturoimattoman haastattelun keinoja. Kartoitusta varten haastateltiin kymmentä naista, joista suurin osa on kotoisin patriarkaalisista kulttuureista joissa miesten ja naisten välinen tasa-arvo on melko harvinaista.

Tutkimustulosten mukaan moni naisista oli sitä mieltä, että taiteen ja kulttuurin saavutettavuudessa on yhteiskunnassamme puutteita. Suurin osa haastatelluista oli sitä mieltä, että harrastusmahdollisuuksia pitäisi järjestää myös esimerkiksi, arabian, turkin ja somalian kielellä ja kaikki kyselyyn vastanneista olivat sitä mieltä että kulttuuriharrastusten saavutettavuutta voitaisiin parantaa informoimalla niistä myös muilla kuin suomen, englannin tai ruotsin kielellä, tarjoamalla harrastusmahdollisuuksia myös päivällä sekä ryhmissä, jotka ovat tarkoitettuja vain naisille sekä ilmaisen taide- ja kulttuuritarjonnan määrän lisäämisellä. Tärkeäksi katsottiin myös kulttuuritarjonnan lisääminen sellaisilla alueilla, joissa asuu paljon siirtolaisia.

Siirtolaisnaisten kulttuuriharrastusten kartoituksen pohjalta voidaan todeta, että kyseiseen aiheeseen on tärkeää kiinnittää huomiota ja sen saralla on syytä tehdä kattavia jatkotutkimuksia, jotta pystytään selvittämään ne konkreettiset toimet joiden avulla ongelmakohtiin voidaan tehokkaimmin puuttua. Tulosten pohjalta voidaan myös sanoa, että erityishuomiota tulisi kiinnittää kattavan, naisille suunnatun, päiväharrastustoiminnan organisointiin ja rahoitukseen sellaisilla alueilla joissa etnisten vähemmistöjen määrä on suuri. Toiminnan onnistumisen kannalta on tärkeää pyrkiä löytämään ratkaisumalleja, joissa huomioidaan mahdollisuus lasten mukana oloon toiminnassa sekä uskontojen ja kulttuuritaustojen asettamat erityisvaatimukset.

**Asiasanat**

Kulttuuri, saavutettavuus, naiset, siirtolaiset, monikulttuurisuus, kulttuuriharrastus

**HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES**  
**Degree Programme in Cultural Management**  
**ABSTRACT**

<b>Author(s)</b> Anna Badvinezhad	
<b>Title</b> IMMIGRANT WOMEN AND CULTURAL ACTIVITIES Survey regarding immigrant women's cultural activities	
<b>Tutor(s)</b> Grant White and Minna Hautio	<b>Number of pages</b> 22
<b>Abstract</b> <p>Finland's population has become more multicultural and that is why the need to develop cultural services for specific groups has increased. The purpose of this survey is to find ways and possibilities for immigrant women to access culture. The survey is preparatory and the meaning of it is to find out the problems and solutions to the matter in question. The final goal is to find out whether it is possible to use the solutions, given by the women, to improve the cultural services more suitable for the immigrants.</p> <p>The survey took place at the autumn 2008 and spring 2009 and it was accomplished with the ways of different interviewing methods. There were ten informants who took part to the interview and almost all of them were originally from the patriarchal cultures.</p> <p>According to the results many of the women thought that there are shortcomings at the cultural services. Majority of the women thought that cultural activities should be held also in other languages than in Finnish, Swedish and English. The information about the activities should be available in more languages and there should be more activities which are only for the women and held in the afternoon. Another important point was that there should be more services in those areas where lives lot of immigrants.</p> <p>Based on the results it is possible to say, that the topic in question is very important and more specific surveys in this field should be made in order to find out those key points which should be fixed. To be able to gain a successful model for the services, it is vital to include the possibility to bring the children along to the activities and be aware of those special needs what different religions and cultural backgrounds will set to the services.</p>	
<b>Keywords</b> culture, accessibility, women, immigrants, multiculturalism, cultural activities	

# SISÄLTÖ

## TIIVISTELMÄ

## ABSTRACT

1. JOHDANTO	5
1.1. Tutkimuksen tausta	5
1.2. Tutkimuksen tavoite	6
1.3. Case DaisyLadies ry	6
2. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	8
2.1. Siirtolainen, maahanmuuttaja vai suomeen- muuttaja?	8
2.2. Kulttuuri	9
3. TAITEEN JA KULTTUURIN SAAVUTETTAVUUS	10
3.1. Monikulttuurinen Suomi	11
3.2. Ongelmallinen monikulttuurisuus	12
4. HAASTATTELUTUTKIMUS	15
4.1. Haastattelututkimuksen toteutus ja rakenne	16
4.2. Haastateltavat	16
4.3. Tutkimustulokset	17
5. POHDINTA	20
LÄHTEET	21
LIITTEET	23

# 1. JOHDANTO

Olen päättänyt opinnäytetyössäni tutkia siirtolaisnaisten mahdollisuuksia ja keinoja toteuttaa ja saavuttaa kulttuuria. Tässä työssä kulttuurilla tullaan tarkoittamaan musiikkiin, taiteeseen, kirjallisuuteen tai muuhun sellaiseen viittaavaan kulttuuria. Tutkimuksessa ei tulla ottamaan kantaa kulttuuriin sen yhteiskunnallisessa merkityksessä, paitsi niiltä osin kun yhteiskunnallisilla tekijöillä on vaikutusta kulttuuristen harrastusten saatavuuteen ja toteuttamisen mahdollisuuteen. Kyseisen opinnäytetyö on alustava kartointus tämän hetkiseen tilanteeseen ja siinä on pyritty tuomaan esiin aiheeseen liittyvät ongelmat ja ratkaisumallit haastateltujen naisten omista näkökulmista. Päämääränä on, että kyseisen työn kautta esiin tulleita ratkaisumalleja ja kehitysideoita tullaan myöhemmin soveltamaan niissä hankkeissa jotka on suunnattu siirtolaisnaisille sekä heidän perheilleen.

## 1.1. Tutkimuksen tausta

Tutkimukseni aihe on minulle henkilökohtaisesti tärkeä, sillä olen ulkomaalaistaustaisen aviomieheni kautta tutustunut moniin siirtolaisnaisiin. Tapaamistani naisista useilla ei tunnu olevan kunnollisia mahdollisuuksia toteuttaa taiteellisia perusoikeuksiaan joko kielellisistä, perhe- tai muista syistä johtuen. Monet tuttavistani ovat joutuneet lähemmään kotimaistaan vastoin omaa tahtoaan, jolloin tarve ilmaista ja toteuttaa omaa kulttuuriperintöä ja henkilökohtaisia kulttuurisia taipumuksia yhteyden säilyttämiseksi johonkin tuttuun ja turvalliseen näyttäisi olevan kova, mutta mahdollisuudet niihin ovat äärimmäisen niukat rahoitukseen, tiloihin ja organisointiin liittyvien ongelmien vuoksi. Toisaalta olen valinnut tutkimuksen kohteeksi juuri naiset, enkä esimerkiksi siirtolaisia yleensä, koska useimmat tuntemistani naisista ovat kotoisin patriarkaalisista kulttuureista, joissa naisten on, varsinkin vieraaseen maahan muuttaessaan, miehiin verrattuna vaikeaa toteuttaa itseään ja omia kulttuurisia kykyjään kodin ulkopuolella.

Tutkimus on suurilta osin keskittynyt naisiin, jotka ovat kotoisin sellaisista yhteiskunnista joissa miesten ja naisten elämät eivät juuri kohtaa työn ja perheen ulkopuolella siitä syystä että suurin osa tuntemistani siirtolaisnaisista on kotoisin edellä mainitun kaltai-

sista yhteiskunnallisista oloista. Toisaalta kyseinen ryhmä päätyi tutkimukseni kohteeksi siksi, että juuri näiden naisten on erinäisistä syistä johtuen kaikkein vaikeinta toteuttaa itseään kulttuuriharrastusten kautta.

## 1.2. Tutkimuksen tavoite

Opinnäytetyöni tarkoitus on kartoittaa siirtolaisnaisten omien mielipiteiden ja huomioiden kautta sitä kulttuurista tarjontaa, joka tällä hetkellä heille on olemassa sekä tarjonnassa olevia puutteita ja epäkohtia. Aihe on tärkeä ja ajankohtainen sillä Suomeen tulevien siirtolaisten määrä kasvaa jatkuvasti ja jotta näiden ihmisten henkinen hyvinvointi yhteiskunnassamme on taattu, on mielestäni huomioitava ne tietyt erityistarpeet, joita näiden uusien etnisten ryhmien sopeuttaminen maahamme vaatii.

Suomen perustuslakiin on kirjattu jokaiselle Suomen kansalaiselle yhtäläiset oikeudet sivistyksen saavuttamiseksi (Suomen perustuslaki 2000, 16§). Tämän lisäksi opetusministeriö on toimenpideohjelmassaan ottanut siirtolaiset erityishuomion kohteeksi pyrkessään parantamaan kulttuurin tasavertaista saavutettavuutta (Opetusministeriö Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus, 2006, 7). Nämä seikat huomioon ottaen on oleellista kartoittaa ja valmistella ratkaisu- ja toimintamalleja joiden avulla päästäisiin lähemmäksi hallituksen ja Suomen lain asettamia tavoitteita. Haluan kuitenkin korostaa, että tarkoituksena ei ole etsiä jokaiselle etniselle ryhmälle omaa toimintamallia, vaan kartoittaa keinoja ja ratkaisumalleja jotka auttaisivat kaikkia siirtolaisnaisia joiden kulttuuriset ja uskonnolliset vaativat käytännön toteutuksessa erityistä huomiota.

## 1.3. Case DaisyLadies ry

Syksyllä 2008 aloitin työharjoittelun DaisyLadies ry – nimisessä yhdistyksessä, joka on siirtolaisnaisten oma, yleishyödyllinen yhdistys. DaisyLadies ry:n tavoitteena on helpottaa siirtolaisnaisten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan (DaisyLadies ry 2002). Käytännössä yhdistyksen toiminta perustuu hallituksen laatiman vuosittaisen toimintasuunnitelman pohjalle. Merkittävintä yhdistyksen toiminnassa on kuitenkin se, että yhdistys ottaa työharjoittelijoita, jotka lähes kaikki ovat siirtolaisia ja näin osaltaan auttaa

sellaisten naisten kotoutumista Suomeen joiden olisi, esimerkiksi kielivaikeuksien takia, vaikeaa saada muualta työharjoittelupaikkaa. Työharjoittelun aikana naisilla on mahdollisuus opiskella suomen kieltä, saada informaatiota suomalaisesta yhteiskunnasta sekä osallistua yhdistyksen järjestämiin retkiin, tapahtumiin ja koulutustilaisuuksiin. Suurin osa yhdistyksen jäsenille ja työharjoittelijoille suunnatuista retkistä ja tapahtumista on harrastus- ja kulttuuripohjaista, joka osaltaan auttaa ylläpitämään ihmisten sosiaaliverkostoja ja henkistä vireyttä.

Työharjoitteluni aikana minulla oli tilaisuus tutustua uusiin siirtolaisnaisiin ja huomasin, että heidän kannaltaan DaisyLadies ry:n järjestämän ohjatun vapaa-ajan toiminnan kaltaisen toiminta on tärkeää. Monet naisista eivät osanneet kunnolla suomea tai he olivat kotoisin kulttuureista, joissa naisten ja miesten yhteiset vapaa-ajan harrastukset ja iltaisin kodin ulkopuolella tapahtuva toiminta eivät ole samanlainen yleinen käytäntö kuin suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhdistyksen tarjoaman toiminnan kautta näillä naisilla oli mahdollisuus osallistua vapaa-ajan toimintaan, joka oli räätälöity heidän tarpeisiin sopivaksi, sekä samalla heillä oli mahdollisuus tutustua suomalaisiin kulttuurilaitoksiin ja vapaa-ajanvietto mahdollisuuksiin ryhmän mukana, joka näytti helpottavan osallistumiskynnystä. Huomioideni mukaan osallistumisaktiivisuus yhdistyksen järjestämään ohjattuun toimintaan ja retkiin oli suurta, mutta oma-aloitteisuus siirtolaistaustaisten työharjoittelijoiden keskuudessa näytti olevan melko alhaista. Tämän havaintoni perusteella koin tarpeelliseksi toteuttaa kartoituksen siirtolaisnaisten kulttuuriharrastuksista, sillä tulin siihen lopputulokseen, että sellaisten siirtolaisnaisten, joiden kielitaito oli heikko ja jotka olivat kotoisin patriarkaalista kulttuureista, kulttuuriharrastusten määrä riippui pitkälti ulkopuolisten tahojen aktiivisuudesta järjestää ja organisoida vapaa-ajan toimintaa.

## 2. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Kokemukseni mukaan tekstissä käytetyn terminologian ymmärtäminen auttaa hahmotamaan käsiteltyä kokonaisuutta. Tässä luvussa olenkin avannut sellaisia termejä, jotka koen opinnäytetyöni kannalta keskeisiksi ja jotka avaamattomina saattavat aiheuttaa sekaannuksia. Osa käyttämästäni termeistä ei ole yleisesti tunnustettuja, tai ne on totuttu yhdistämään eri kontekstiin. Opinnäytetyöni ymmärtämisen kannalta koenkin tärkeäksi perustella ne syyt joiden kautta koen käyttämäni termit ja niiden käyttötavat oikeuteutiksi. Kyseisessä luvussa ei kuitenkaan tulla käsittelemään saavutettavuutta ja sen moni merkityksiä, sillä kyseinen termi on opinnäytetyöni keskeisimpiä ja siihen perehdytään tarkemmin työn seuraavassa luvussa.

### 2.1. Siirtolainen, maahanmuuttaja vai suomeenmuuttaja?

Suomen puhekielessä on jo pitkään käytetty termiä *maahanmuuttaja* kuvaamaan yleisesti niitä ulkomaalaisia, jotka ovat muuttaneet Suomeen pysyvästi tai määrittelemättömäksi ajaksi. Turun kaupungin laatiman maahanmuuttajien kotouttamisohjelman mukaan termillä *maahanmuuttaja* tarkoitetaan sellaista ihmistä, joka on muuttanut Suomeen pysyvästi (Ylikotila 2000, 7). Oman vaikutelmani mukaan *maahanmuuttaja* tuntuu kuitenkin olevan hienovaraisempi ilmaus, jota käytetään usein kun halutaan korvata sana *pakolainen*, joka jopa suomalaisten keskuudessa koetaan nykyään jossain määrin alentavana ja loukkaavana. Vaikka viralliset tahot eivät välttämättä käytä kyseistä termiä ”kiertoilmaisuna”, on sillä mielestäni kuitenkin jossain määrin negatiivinen kaiku ja tästä syystä en ole halunnut käyttää kyseistä määritelmää tutkimuksessani. Toinen huomion arvoinen seikka on, että maahanmuuttajiksi luetaan usein myös sellaiset ulkomaalaistaustaiset nuoret, jotka ovat joissain tapauksissa jopa syntyneet Suomessa tai sellaiset henkilöt, joilla on ollut Suomen kansalaisuus jo useita vuosia. Edellä mainituista syistä johtuen koenkin, että *maahanmuuttaja* – termistä on tullut kansan suussa ja mediassa ilmaisu jolla halutaan niputtaa yhteen kaikki sellaiset ihmiset jotka eivät ole syntyperältään suomalaisia ja täten termin merkitys on hämärtynyt, eikä sitä mielestäni voida käyttää tutkimuksessa riittävän neutraalina määritelmänä.



*Siirtolainen* on termi, johon en ole kovinkaan usein törmännyt virallisten tahojen ulkopuolella puhuttaessa ulkomaalaistaustaisista henkilöistä jotka asuvat Suomessa. Termi kuitenkin on avattu Turun kaupungin kotouttamisohjelmassa, jonka mukaan siirtolaisella tarkoitetaan sellaista henkilöä joka: ”asuu pysyvästi muualla kuin kotimaassaan tarkoituksenaan hankkia siellä elantonsa.” (Ylikotila 2000, 7). Termillä *siirtolainen* on siis *maahanmuuttajaa* huomattavasti positiivisempi kaiku virallisten tahojen mukaan ja itse asiassa kahta edellä mainittua termiä ja niiden merkityksiä vertailemalla on selvää, että jopa, ainakin osa viranomaisista, eriarvoistavat termit melko selkeällä tavalla ja tästä syystä on mielestäni kyseenalaista, että termiä *maahanmuuttaja* käytetään virallisissa yhteyksissä ja painetussa tekstissä ”neutraalina” ilmaisuna puhuttaessa ulkomaalaistaustaisista suomeenmuuttajista.

*Suomeenmuuttaja* on termi, johon törmäsin ensimmäistä kertaa työharjoittelussa Daisy-Ladies ry:ssä. Sanalla ei ole suomen kielessä virallista asemaa, mutta mielestäni se on erittäin käyttökelpoinen vaihtoehto kun halutaan löytää neutraali ja kuvaava sana puhuttaessa Suomeen muuttaneista ulkomaalaisista. Termillä ei ole samanlaista merkitystasua kuin normaalin kielenkäyttöön vakiintuneella ”*maahanmuuttajalla*”, eikä se siten luo sanalle valmista negatiivista kaikupohjaa. Opinnäytetyössäni olen päätenyt suurimaksi osin käyttämään termiä ”*siirtolainen*” sen luoman positiivisen latauksen ja tunnettuuden vuoksi, mutta haluan kuitenkin todeta, ettei kyseiselle termille ole tutkimuksessani annettu samanlaista merkitystä kuin sillä on virallisessa kielessä, vaan sillä yksinkertaisesti viitataan Suomeen muuttaneisiin ulkomaalaistaustaisiin naisiin yleisesti.

## 2.2. Kulttuuri

Kulttuurilla voidaan tarkoittaa, tai sitä voidaan käyttää kuvaamaan lähes mitä tahansa. Kyseinen termi on kansainvälinen ja sen käyttötarkoitus saattaa riippua suuresti esimerkiksi käyttäjän asuinoloista, kansallisuudesta iästä sekä sukupuolesta. Olen selventänyt kyseisen termin käyttöä lyhyesti työssäni jo johdannossa, mutta sen keskeisestä osasta opinnäytetyössäni johtuen ja väärinkäsitysten välttämiseksi koen tarpeelliseksi käsitellä aihetta tarkemmin.

Kulttuurin käsitteeseen yleisellä tasolla voidaan liittää ajatus pysyvyyden ja kerrostumisen elementeistä. Kulttuurissa, riippumatta kulttuurin osa-alueesta, on olemassa pysyviä piirteitä jotka säilyvät sukupolvilta toisille, mutta samalla siihen kuitenkin muodostuu uusia piirteitä, jolloin osa vanhasta väistyy pois uusien ilmiöiden tieltä. ( Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006, 11.) Antropologiselta kannalta katsottuna kulttuurilla voidaan tarkoittaa kaikkea, mitä ihminen on tehnyt tai muovannut. Siirryttäessä kuitenkin vähän suppeamaan katsontakantaan, kulttuurilla voidaan tarkoittaa jonkun tietyn ihmisryhmän tai yhteiskunnan niitä tiettyjä piirteitä ja perinteitä jotka ovat ominaisia kyseiseen ryhmään kuuluville ihmisille, tai jonkin tarkemmin rajatun alan tai ryhmän tiettyjä toimintatapoja tai niihin liittyviä piirteitä. Puhekielessä ”*kulttuurin*” – termiin liittyy kuitenkin kaksoismerkitys, jolloin edellisten ohella kulttuurilla viitataan usein taiteisiin ja tieteisiin ja sitä kautta usein myös kulttuuriharrastuksiin, joilla tarkoitetaan esimerkiksi sellon soittoa, lukemista ja piirtämistä. Opinnäytetyössäni kulttuurille annetaankin pääasiassa juuri viimeiseksi mainittu merkitys, eikä sitä tulla käyttämään sen laajemmissa merkityksissä lukuun ottamatta niitä kohtia, joissa se työn kannalta on välttämätöntä. Tosin huomioitavaa on, että haastattelemieni naisten tapaan ja mahdollisuuksiin harrastaa kulttuuria liittyy olennaisesti heidän omien yhteisöjen kulttuuriperintö ja tietyt toimintamallit, jolloin kulttuurin merkitys myös sen toisenlaisessa merkityksessä on vaikuttanut tutkimukseni tuloksiin.

### 3. TAITEEN JA KULTTUURIN SAAVUTETTAVUUS

Taidetta ja kulttuuria voidaan pitää jokaisen yhteiskunnassamme elävän ihmisen perusoikeutena. Tähän oikeuteen liittyy läheisesti kyseisten alojen saavutettavuus, jotta oikeudet voidaan toteuttaa myös käytännössä. Saavutettavuudesta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä palvelujen saavutettavuutta suhteessa ihmisiin, sekä ihmisten mahdollisuutta saavuttaa tasa-puolisesti kyseisiä palveluja. Taiteeseen ja kulttuuriin liitettynä puhutaan erilaisten taide- ja kulttuuripalveluiden, kuten taiteenopetuksen, kulttuuri- ja taideharrastusten sekä kulttuuriin ja taiteeseen liittyvien laitosten saavutettavuudesta. Opetusministeriön toimenpideohjelman mukaan taidetta ja kulttuuria voidaan pitää saavutettavana silloin kun kaikilla ihmisryhmillä, yksilöllisistä eroavaisuuksista riippumatta, on mahdollisuus ne tavoittaa (Opetusministeriö 2006, 7). Tarkemmin jaoteltuna taiteen ja

kulttuurin saavutettavuus voidaan jakaa erillisiin osa-alueisiin, jotka käsittävät muun muassa taloudellisen saavutettavuuden, tiedotuksen saavutettavuuden sekä asenteellisen saavutettavuuden (Kulttuuria kaikille -palvelu 2008). Valitsin esimerkeiksi saavutettavuuden kyseiset muodot siitä syystä, että mielestäni juuri edellä mainitut kolme seikkaa ovat avainasemassa kun pohditaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta siirtolaisnaisille. Yhteiskuntamme muuttuessa yhä monimuotoisemmaksi, on tärkeää kiinnittää huomiota siihen että tarjolla olevat palvelut ovat tehty sellaisiksi että ne ovat mahdollisimman monen saatavilla heidän taloudellisesta tilanteesta, kielitaidosta tai kyvystä saavuttaa tietoa riippumatta. Näiden seikkojen lisäksi tulisi myös kiinnittää huomiot niihin erityistarpeisiin joita tietyt uskonnolliset ja kulttuuriset toimintamallit tuovat mukanaan, jotta taide- ja kulttuuripalveluista voidaan realistisin odotuksin kehittää kaikkien saavutettavissa olevia palveluita.

### 3.1. Monikulttuurinen Suomi

Suomessa monikulttuurisuuden perinteet ulottuvat pitkälle, vaikka varsin usein saa sen käsityksen että monikulttuurisuuteen suhtaudutaan yhteiskunnassamme uutena asiana. Henkilökohtaisen mielipiteeni mukaan useiden uusien kansanryhmien ja kulttuurien rantautuminen Suomeen, näyttää saavan aikaan sen, etteivät ihmiset osaa suhtautua monikulttuurisuuteen, vaan siitä on tehty yhteiskuntaamme vaivaava ”sairaus”, joka vaatii pikaista hoitoa siirtolaisten mahdollisimman nopealla kotouttamisella. Usein tuntuu kuitenkin unohtuvan se tosi asia, ettei ihmistä voida repiä irti juuriltaan ja pakottaa sopeutumaan uuteen yhteiskuntaan ilman ongelmia, ellei olla valmiita keskittymään myös siirtolaisten omien kulttuuristen tapojen säilyttämiseen. Suomessa tämä valtava ”kotouttamisinto” näkyy syrjäytymisenä, työttömyytenä ja rikollisuutena, kun ihmiset lyhyen kotouttamisjakson jälkeen jätetään oman onnensa nojaan sopeutumaan uuden yhteiskunnan tapoihin ja elinoloihin. Martikainen, Sintonen & Pitkänen ovat esittäneet, että eristäytymistä ja sopeutumisvaikeuksia uuteen elinympäristöön aiheuttaa eri etnisten yhteisöjen keskittyminen tietyille alueille, kun kotimaahan jääneiden sosiaalisten verkostojen tilalle haetaan uusia yhteyksiä samaan etniseen ryhmään kuuluvista ihmisistä. Kyseinen ilmiö saattaa aiheuttaa vuorovaikutuksen heikkenemisen kantaväestön kanssa. (Martikainen ym. 2006, 34.) Tärkeintä kuitenkin on huomioida, ettei siirtolaisia voida käsitellä yhtenä isona ryhmänä, jolle voidaan laatia yksi yhteinen suunnitelma, vaan erot

siirtolaisryhmien kesken ovat suuria. Siirtolaisryhmien keskinäisten erojen lisäksi, yhteiskuntaamme sopeutumiseen vaikuttavat myös kantaväestön odotukset ja stereotyyppit siirtolaisia kohtaan, jotka saattavat vaihdella suuresti eri etnisten ryhmien välillä (Martikainen ym. 2006, 34).

Ystäväpiirissäni olevia siirtolaisnaisia kuuntelemalla olen tullut siihen tulokseen, että monikulttuurinen yhteiskunta vaatii paljon työtä niin kantaväestön kuin siirtolaistenkin puolelta. Yhteiskuntamme toimivuuden kannalta on tärkeää mahdollistaa erilaisten kulttuurien rinnakkainen yhteiselo siten, että jokaisella yhteiskuntamme jäsenellä on parhaat mahdolliset lähtökohdat toteuttaa oman kulttuuri-identiteetin mukaisia tapoja ja mahdollisuus taiteen ja kulttuurin tasavertaiseen saavutettavuuteen. Huomioideni mukaan varsinkaan nuoremman sukupolven siirtolaiset eivät välttämättä koe ongelmalliseksi sovittaa yhteen omaa perittyä kulttuuri-identiteettiään ja suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsevia toiminta- ja ajattelumalleja. Samansuuntaiseen lopputulokseen on tullut myös Modood (1997), jonka tutkimustulosten mukaan eri etnisten ryhmien jäsenistä kaksi kolmasosaa eivät kokeneet ongelmalliseksi pitää itseään samanaikaisesti ”britteinä” ja alkuperäisen etnisen ryhmänsä edustajina (Hall 2000, 261). Kokemukseni mukaan ongelmattoman kulttuuri-identiteetin rakentaminen vaatii kuitenkin vakaan ja kannustavan pohjan, eikä sen saavuttaminen tunnu olevan yhtä ongelmattonta jos nuorten vanhemmilla on suuria vaikeuksia uuteen yhteiskuntaan sopeutumisessa. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuudesta puhuttaessa tärkeintä on mielestäni muistaa, että tasavertaista saavutettavuutta ei ole mahdollista toteuttaa käytännössä ennen kuin vakaan pohja monikulttuuriselle yhteiskunnalle on luotu kestäväksi ja kaikkia yhteiskunnan jäseniä tasapuolisesti palvelevaksi.

### 3.2. Ongelmallinen monikulttuurisuus

Yleisesti ottaen yhteiskunnan monikulttuurisuutta voidaan pitää mielestäni rikkautena, joka tarjoaa jäsenilleen mahdollisuuksia tutustua uusiin asioihin, ilmiöihin ja tapoihin. Vaikuttaisi siltä, että yhä useammat suomalaiset ovat viime vuosina päässeet ulos siitä ”kuoresta”, jota jotkut kutsuvat isänmaallisuudeksi, ja heränneet ymmärtämään, että uu-

den vastaanottaminen ei automaattisesti tarkoita kaikesta vanhasta luopumista. Toisaalta tuntuu, että suomalaiset eivät kuitenkaan osaa suhtautua monikulttuuriseen yhteiskuntaan täysin luonnollisesti, vaan monikulttuurisuudesta on tullut jotain mitä suvaitaan. Eri etnisten ryhmien edustajiin pyritään suhtautumaan mahdollisimman ystävällisesti ja avarakatseisesti, mutta ehkä se onkin juuri vikana. Umayya Abu-Hanna on todennut, että hänen hyviin tekoihinsa ja saavutuksiinsa suhtaudutaan siten, kuin ne olisivat hänen kulttuurisen taustansa aikaansaannoksia (Abu-Hanna 2005, 70). Siirtolaisiin ei siis osata suhtautua yksilöinä, vaan meillä tuntuu olevan jonkinlainen tarve käsitellä muualta Suomeen muuttaneita ihmisiä ryhminä, joita meidän tulee suvaita, auttaa ja joissakin tapauksissa myös ihaila. Henkilökohtainen mielipiteeni on, että Suomeen muualta muuttaneiden ihmisten sopeutuminen yhteiskuntaamme, ja vastaavasti kantaväestön sopeutuminen muualta Suomeen muuttaneisiin, helpottuisi huomattavasti jos ihmiset osaisivat suhtautua toisiinsa yksilöinä. Ymmärrettävää on, että valtion ja kuntien on jossain määrin suhtauduttava siirtolaisiin etnisinä ryhminä, jotta valtionhallintoon saadaan tehtyä ne tarvittavat muutokset, jotka nykyinen yhteiskuntamme vaatii toimiakseen. Tärkeintä on kuitenkin muistaa, että toimivan yhteiskuntamallin saavuttamiseksi integrointia pitää tapahtua molempiin suuntiin kantaväestön ja siirtolaisten välillä.

Taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden kohdalla törmäämme kokemusteni mukaan juuri vastavuoroisen integroinnin puutteeseen. Siirtolaiset ovat kyllä tervetulleita mukaan järjestettäviin aktiviteetteihin, mutta liian harvoin aktiviteettejä järjestävät tahot ottavat huomioon ne seikat, jotka vaatisivat muutoksia saavutettavuuden mahdollistamiseksi käytännössä. Ystäväpiirissäni vaikeassa tilanteessa ovat etenkin ne naiset, jotka ovat perheellisiä ja muuttaneet Suomeen teini-iän jälkeen. Siirtolaisnaisten haasteellisesta tilanteesta on olemassa myös tutkimuksellista tietoa, sillä Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan sekä venäläisten, että somalialaisten siirtolaisten keskuudessa naiset tunsivat itsensä miehiä useammin yksinäiseksi (Pohjanpää, Paananen ja Nieminen 2003, 128), joten mielestäni on perusteltua olettaa, että samanlainen tilanne on myös tuttavieni keskuudessa niissä etnisissä ryhmissä joiden edustajat ovat kotoisin patriarkaalisisista kulttuureista. Kyseisest naiset eivät ole kasvaneet suomalaiseen yhteiskuntaan samalla tavalla kuin Suomeen nuorella iällä muuttaneet ja monet heistä ovat lähtöisin sellaisista kulttuureista, joissa naisten käytöstä ja itsensä toteuttamismahdollisuuksia rajoittavat niin uskonnolliset kuin kulttuuriset perinteet. Monet ystäväistäni kokevat hankalaksi, tai jopa mahdottomaksi osallistua sellaisiin harrastuksiin ja tapahtumiin, jotka järjestetään

iltaisin ja miesten ja naisten sekaryhmissä. Ilta- ja sekaryhmien kohdalla ongelmia aiheuttavat nimenomaan oma kulttuuritausta, joka monen kohdalla ei salli, tai pidä sopivana, naisten kodin ulkopuolisia aktiviteettejä iltaisin tai kontakteja vieraiden miesten kanssa ilman omaan perheeseen kuuluvan miespuolisen henkilön läsnäoloa. Toinen ongelmia aiheuttava asia on taiteen ja kulttuurin taloudellinen saavuttamattomuus. Monissa tuntemissani siirtolaisperheissä joko toinen tai molemmat vanhemmista ovat työttömiä, jolloin rahaa harrastuksiin ei jää välttämättömien menojen lisäksi. Taloudellisten ja kulttuuritaustaisten ongelmien lisäksi hankaluuksia aiheuttaa usein kielitaidon puute. Useat niistä tuttavapiirini kuuluvista naisista, jotka ovat saapuneet Suomeen vasta täysi-ikäisinä, ovat olleet jo valmiiksi perheellisiä tai perustaneet perheen varsin pian maahan saapumisen jälkeen. Tähänkin seikkaan vaikuttaa usein kulttuuriperimä, sillä useimmat naisista ovat kotoisin sellaisista yhteiskunnista, jossa lapset hankitaan suhteellisen nuorena ja lapsia on perheessä enemmän kuin keskiverto suomalaisessa perheessä. Lasten ollessa pieniä naisilla ei usein ole mahdollisuutta opiskella suomen kieltä ja tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan kotouttamisjakson aikana. Kyseinen huomio saattaa olla suomalaisessa yhteiskunnassa kasvaneelle ihmiselle vaikeasti tajuttavissa, mutta samansuuntaiseen tulokseen on tullut myös Minna Säävälä, jonka haastattelemat venäläis- ja kosovolaisnaiset kokivat myös pienten lasten hoidon ja kielikursseille osallistumisen sovittamista vaikeana (Säävälä 2007, 60). Monet tuntemistani naisista eivät myöskään kulttuurinsa mukaisesti pidä sopivana pienten lasten äitien osallistumista työ- tai kouluelämään ja varsin usein kotona lasten kanssa vietetty aika venyy useammaksi vuodeksi, jolloin kynnyks yhteiskunnan täyspainoiseksi jäseneksi hakeutumiseen lasten kasvetua tuntuu kasvavan isommaksi.

Suomalaisessa yhteiskunnassa, jossa äitiyden ja uranaisuuden yhteensovittamista on jo pitkään pidetty täysin luonnollisena, ei ole mielestäni totuttu kovinkaan tehokkaasti huomioimaan sitä seikkaa, että useissa muissa kulttuureissa tällaista yhteensovittamista pidetään ongelmallisena. Suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoisuuden malli valmistaa myös miehet osallistumaan aktiivisesti kodin ja lasten hoitoon, mutta monissa kulttuureissa tämänkaltainen tasa-arvoisuus on melko tuntematonta. Kyseinen seikka on kuitenkin ensiarvoisen tärkeä, kun lähdetään tavoittelemaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden tasapuolisuutta siirtolaisnaisten näkökannalta katsottuna ja siihen tulisikin jatkossa kiinnittää erityishuomiota, jotta perheellisten siirtolaisnaisten sosiaalisten verkostojen ylläpitämistä ja henkistä hyvinvointia pystyttäisiin tehokkaasti tukemaan. Palve-

luiden tarjoajien puolelta tämä tarkoittaa erikoishuomion antamista saavutettavuuteen, kolmen jo aikaisemman mainitsemani näkökannan lisäksi, myös asenteelliselta kannalta katsottuna. Asenteellisella saavutettavuudella tarkoitetaan sitä tapaa, jolla kulttuurilaitokset suhtautuvat asiakkaisiinsa ja ottavat vastaan uusia asiakasryhmiä (Kulttuuria kaikille -palvelu 2008). Tärkeintä asenteellisen saavutettavuuden toteutumiseksi on kouluttaa kulttuurilaitosten henkilökunta siten, että heillä on valmiudet vastata etnisesti laajenevan asiakaskunnan tuomiin uusiin haasteisiin. Edellä kertomieni seikkojen valossa koen, että kartoitus siirtolaisnaisten kulttuuriharrastuksista on tarpeellinen, jotta kulttuurilaitoksilla olisi mahdollisuus kehittää palvelujaan myös siirtolaisnaisten tarpeita vastaaviksi.

#### 4. HAASTATTELUTUTKIMUS

Olen toteuttanut kartoituksen siirtolaisnaisten kulttuuriharrastuksista haastattelututkimuksen keinoin. Haastattelua voidaan yleensä pitää metodina, joka on haastattelun molemmille osapuolille tuttu tutkimusmuoto ja siten se koetaan usein myös miellyttäväksi tutkimusmuodoksi (Hirsjärvi & Hurme 2008, 11). Tuttuuden lisäksi päätökseeni valita haastattelu tutkimuskeinoksi, vaikutti myös haastateltavien suomen kielen taito sekä erilaiset kulttuuritaustat, joiden ennakoin aiheuttavan jonkin verran hankaluuksia itse tutkimustilanteessa.

Haastattelun käytöstä tutkimusmenetelmänä on esitetty monia mielipiteitä. Hirsjärvi & Hurme (2008, 35) ovatkin laatineet listan kyseisen menetelmän eduista ja haitoista. Haastattelututkimuksen vaarana voidaan pitää liiallisen materiaalin kertymistä, jolloin olennaisten asioiden poiminen haastattelutuloksista vaikeutuu, mutta omalla kohdallani haastatteluna tehty tutkimus antoi minulle mahdollisuuden selventää saamiani vastauksia sekä tarpeen tullen myös syventää saamiani tietoja. Kyseinen mahdollisuus osoittautuikin monien haastateltavien kohdalla tärkeäksi, sillä yhteisen äidinkielen puuttuessa, monet vastauksista olisivat jääneet suhteellisen suppeiksi ilman lisäkysymyksien esittämistä. Toinen tärkeä seikka oli, että halusin naisten ymmärtävän heidän mielipiteidensä merkityksellisyyden, joten koin henkilökohtaisen kontaktin luomisen haastateltavaan välttämättömäksi. Henkilökohtaisella läsnäololla pystyin myös varmistamaan sen, että

haastateltava oli valmis ja halukas vastaamaan esitettyihin kysymyksiin ja minimoimaan väärinymmärrysten mahdollisuuden.

#### 4.1. Haastattelututkimuksen toteutus ja rakenne

Suurimmaksi osin kielellisistä syistä johtuen päätin toteuttaa haastattelun lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun keinoja käyttäen. Haastattelua varten laadin kyselykaavakkeen (LIITE 1), jonka kävin läpi jokaisen haastateltavan kanssa ennen varsinaisen haastattelun alkua. Kaavake toimi pohjana haastattelulle, mutta varsin monessa tapauksessa jouduin turvautumaan selventäviin ja syventäviin kysymyksiin kunnollisten vastausten saamiseksi. Avoimien kysymysten käyttö haastatteluiden lopussa mahdollisti sen, että haastateltavat pystyivät täydentämään omia vastauksiaan ja lisäämään sellaisia asioita jotka he kokivat tärkeiksi kertoa. Monet haastattelemissa naisista olivat lisäksi kotoisin sellaisista kulttuureista, joissa naisille omien mielipiteiden esiin saaminen ei ole aina itsestään selvä asia, joten asioista keskustelu tuntui helpommalta tavalta saada heidät kertomaan omat mielipiteensä käsiteltävästä aiheesta.

Kyselykaavakkeen alkuosa (kysymykset 1-5) käsittelevät haastattelemini naisten pohjatietoja. Loppuosan kysymyksissä keskitytään enemmän kulttuuriharrastuksiin, niiden mahdollisuuksiin ja parannusehdotuksiin. Kysymys naisten perheen olemassa olosta oli mielestäni oleellinen, koska kuten olen aiemmin todennut, useiden tuntemieni siirtolaisnaisten kohdalla juuri perheellisyys saattaa rajoittaa harrastusmahdollisuuksia.

Harrastusmahdollisuuksia koskevissa kysymyksissä pyrin saamaan kysymysten asettelut sellaisiksi, että ne ovat mahdollisimman selkeitä kuitenkin olematta liian suppeita. Oleellisinta oli kysymysten avulla selvittää mahdollisten harrastusten olemassa olo ja syyt niiden mahdolliseen puuttumiseen, joten kaavakkeessa ei ole pyydetty yksityiskohdaisia vastauksia itse harrastusten laadusta tai määrästä, lukuun ottamatta kysymyksen numero 9 vaihtoehtoa a, jonka avulla halusin varmistaa, että haastateltavat ovat ymmärtäneen kulttuurin kontekstin oikein kyseisessä haastattelussa.



#### 4.2. Haastateltavat

Haastateltavina oli kymmenen naista, jotka olivat iältään 25-47-vuotiaita. Haastateltavista neljä oli kotoisin Iranista, yksi Somaliasta, kaksi Irakista, kaksi Afganistanista ja yksi Kosovosta. Haastatelluista kuusi oli asunut Suomessa kauemmin kuin kymmenen vuotta ja kaikilla, lukuun ottamatta kahta, oli lapsia. Naisista kolme oli kotimaassaan ollut töissä, 2 korkeakoulussa ja loput olivat suorittaneet jonkun alemman asteen tutkinnon. Vain yksi naisista oli täysin kouluttamaton. Haastatelluista vain kaksi oli haastatteluhetkellä töissä, yksi omasta tahdostaan kotiäitinä ja loput työttöminä.

Haastattelemani naiset edustavat kaikki miesvaltaisia kulttuureja, joissa naisten ja miesten välinen tasa-arvo on lähes tuntematon käsite. Lisäksi, lukuun ottamatta yhtä, naisten kotimaassa suurin osa väestöstä on muslimeja. Kaksi edellä mainittua seikkaa sekä riittävä suomen kielen taito olivat ne kriteerit joita noudatin valitessani tutkimuksessani haastateltavia henkilöitä. Kyseiset kriteerit olivat tärkeitä siksi, että juuri sellaiset naiset, joiden kotimaan kulttuuriperimä on patriarkaalinen ja joiden elämää säätelevät uskonnolliset ja kulttuuriset normit ovat kokemukseni mukaan se yhteiskunnan osa joiden kohdalla taiteen ja kulttuurin tasapuolista saavutettavuutta on kaikkein hankalinta toteuttaa. Kuten edellisessä luvussa totesin kyseiset naiset kuuluvat siihen riskiryhmään, jotka ovat vaarassa syrjäytyä yhteiskunnan ulkopuolella ja juuri tästä syystä koin tarpeelliseksi tehdä kartoituksen heidän kulttuuriharrastuksistaan.

Lopuksi haluan todeta, että yhteisen kulttuuritaustan puuttuminen aiheutti varsinkin haastattelujen alussa jonkin verran ongelmia. Ne naisista, jotka eivät olleet minulle tuttuja entuudestaan suhtautuivat minuun aluksi varauksella ja luottamussuhteen rakentaminen kesti jonkin aikaa. Naiset eivät tuntuneet aluksi olleen vakuuttuneita siitä, pystyisinkö minä kantaväestön edustajana ymmärtämään heidän syitänsä, esimerkiksi harrastusten puuttumisen takana. Osa naisista tuntui myös suhtautuvan skeptisesti siihen, että heidän mielipiteillänsä voisi oikeasti olla jotain merkitystä, koska he eivät olleet kotimaassaan tottuneet ilmaisemaan mielipiteitään ja ajatuksiaan niiden takana kovinkaan avoimesti tai ainakaan julkisesti. Kukaan pyytämistäni naisista ei kieltäytynyt haastattelusta, mutta haastatteluiden lopussakin vain kolme naista kymmenestä uskoi, että heidän ajatuksensa ja ehdotuksensa voisivat saada aikaan konkreettisia toimia ja parannuksia.

### 4.3. Tutkimustulokset

Kulttuuriharrastuksista kysyttäessä, kuudella kymmenestä oli jonkinlainen harrastus, mutta vain kaksi harrasti jotakin kodin ulkopuolella. Syiksi kodin ulkopuolisten harrastusten puutteeseen kahdeksan kymmenestä vastasi harrastusten kalleuden olevan esteenä harrastusten puutteeseen, seitsemälle kymmenestä, taloudellisten syiden lisäksi oli uskonnon ja kulttuuritaustan aiheuttamat rajoitteet joiden mukaan naisten harrastukset kodin ulkopuolella iltaisin ja kanssakäyminen perheeseen kuulumattomien miesten kanssa, ilman omaan perheeseen kuuluvaa mieshenkilöä ei ole hyväksyttävää. Toisaalta naiset kokivat kodin ulkopuoliset harrastukset hankaliksi pienten lasten takia, varsinkin jos perheessä ei ollut isompia lapsia jotka olisivat voineet hoitaa pienempiä naisten harrastusten aikana. Riittämätön suomen kielen taito koettiin myös ongelmalliseksi: seitsemän naista kymmenestä oli sitä mieltä, etteivät heidän kielitaitonsa riitä kodin ulkopuolisiin harrastuksiin ilman jonkun paremmin suomen kieltä hallitsevan, oman etnisen ryhmän edustajan läsnäoloa. Naisista joilla oli kulttuuriharrastuksia, kolme ilmoitti harrastukseen käsityöt, kaksi lukemisen, neljä musiikin kuuntelun, yksi pianon soiton, yksi taidetyöpajan, kaksi kirjoittamisen sekä yksi tanssituntien pitämisen. Kuudesta naisesta kaksi kertoi käyvänsä silloin tällöin myös taidenäyttelyissä ja elokuvissa. Kysyttäessä kotimaassa olleista kulttuuriharrastuksista, kuusi naista kymmenestä vastasi harrastuksia olleen, mutta vain yhdellä oli ollut harrastus kodin ulkopuolella. Myöntävästi vastanneista kaikki totesivat jatkaneensa samoja harrastuksia, joita heillä oli jo kotimaassaan, myös Suomessa.

Mahdollisuuksista niihin kulttuuriharrastuksiin Suomessa, joista naiset itse ovat kiinnostuneita, vain kaksi kymmenestä koki, että heillä on mahdollisuudet harrastaa haluamiinsa asioita. Syiksi taiteen ja kulttuurin saavuttamattomuuteen kerrottiin jo aikaisemmin mainitut uskonnon ja kulttuuritaustan luomat ongelmat, kielitaidon puute, harrastusten kalleus sekä lastenhoidon järjestämisen hankaluus. Neljä naista kymmenestä kuitenkin totesi, että mahdollisuus harrastuksiin on myös kiinni omasta motivaatiosta. Irakilaisnaiset korostivat myös moskeijan merkitystä naisten kohtaamispaikkana joissa on myös jonkinlaisia mahdollisuuksia kulttuuriharrastuksiin, kuten käsitöiden tekoon. Vain yksi kymmenestä naisesta oli sitä mieltä, että kantaväestöön kuuluvilla ja siirtolaisnaisilla on

tasavertaiset mahdollisuudet kulttuuriharrastuksiin. Syiksi tähän epätasa-arvoisuuteen mainittiin tuloerot, sekä kielelliset erot. Seitsemän kymmenestä naisesta koki, että kulttuuriharrastuksia, muilla kuin suomen kielellä, on tarjolla liian vähän ja silloinkin ne ovat yleensä joko englanniksi ja ruotsiksi.

Kyselyyn vastanneista naisista vain yksi oli sitä mieltä, että parannuksia taiteen ja kulttuurin saavutettavuuteen ei tarvitse tehdä. Kahdeksan mielestä harrastusmahdollisuuksia pitäisi järjestää myös esimerkiksi, arabian, turkin ja somalian kielellä ja kaikki kyselyyn vastanneista olivat sitä mieltä että kulttuuriharrastusten saavutettavuutta voitaisiin parantaa informoimalla niistä myös muilla kuin suomen, englannin tai ruotsin kielellä, tarjoamalla harrastusmahdollisuuksia myös päivällä sekä ryhmissä, jotka ovat tarkoitettuja vain naisille sekä ilmaisen taide- ja kulttuuritarjonnan määrän lisäämisellä. Tärkeäksi katsottiin myös kulttuuritarjonnan lisääminen sellaisilla alueilla, joissa asuu paljon siirtolaisia. Kolmen naisen mielestä olisi tärkeää kehittää enemmän taide- ja kulttuuritarjontaa, joka tähtäisi kantaväestöön kuuluvien ja siirtolaisnaisien vuorovaikutukseen lisäämiseen.

Tutkimustulosten perusteella voidaan sanoa, että tavoite kartoittaa siirtolaisnaisille tarjolla olevaa kulttuuritarjontaa, sekä siinä olevia puutteita, onnistuttiin täyttämään. Eri-tyisen arvokkaina voidaan pitää esille tulleita epäkohtia sekä saatuja parannusehdotuksia, joiden kautta on mahdollista lähteä kehittämään taide- ja kulttuuritarjonnan saavutettavuutta sellaiseksi, että se mahdollisimman hyvin tavoittaa siirtolaisnaiset ja sitä kautta mahdollisesti myös parantaa heidän sekä heidän perheidensä elämänlaatua. Haastattelututkimukseen osallistuneiden naisten määrä oli pieni, joten saatuja tuloksia ei välttämättä voida pitää yleispätevinä, mutta ne toimivat kuitenkin suuntaa antavana kartoituksena, jonka pohjalta tarvittavien jatkotutkimusten teko on mahdollista. Huomioitavaa on, ettei tutkimuksen kautta saatu riittävästi varsinaisia ratkaisumalleja esille tulleisiin ongelmiin, joten konkreettisiin toimiin epäkohtien parantamiseksi on tämän kartoituksen pohjalta vaikea ryhtyä. Edellisen lisäksi on todettava, että tutkimukseen haastateltaviksi valittiin vain sellaisia naisia, joiden kielitaito oli riittävän hyvä suomen kielellä kommunikointiin. Heikon kielitaidon omaavien naisten mielipiteet puuttuvat tästä tutkimuksesta kokonaan, vaikka voidaan perustellusti olettaa, että taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden parantaminen hyödyttäisi näitä naisia eniten, sillä heidän syrjäytymisriskinsä vähäisten vaikuttamismahdollisuuksien takia on kaikkein suurin. Lopuksi voi-

daan todeta, että onnistunut jatkotutkimus vaatii paljon pohjatyötä, sekä eri etnisten ryhmien kulttuuristen tapojen tuntemusta, jotta tutkimustuloksista pystytään saamaan mahdollisimman kattavia ja tarkkoja.

## 5. POHDINTA

Siirtolaisnaisten kulttuuriharrastusten kartoituksen pohjalta voidaan todeta, että kyseiseen aiheeseen on tärkeää kiinnittää huomiota ja sen saralla on syytä tehdä kattavia jatkotutkimuksia, jotta pystytään selvittämään ne konkreettiset toimet joiden avulla ongelmakohtiin voidaan tehokkaimmin puuttua. Tulosten pohjalta voidaan myös sanoa, että erityishuomiota tulisi kiinnittää kattavan, naisille suunnatun, päiväharrastustoiminnan organisointiin ja rahoitukseen sellaisilla alueilla joissa etnisten vähemmistöjen määrä on suuri. Toiminnan onnistumisen kannalta on tärkeää pyrkiä löytämään ratkaisumalleja, joissa huomioidaan mahdollisuus lasten mukana oloon toiminnassa sekä uskontojen ja kulttuuritaustojen asettamat erityisvaatimukset.

Tehokkaan ja realistisen toimintamallin löytämiseksi jatkotutkimuksissa tulisi kiinnittää huomiota myös sopivien rahoituskeinojen löytämiseen. Syytä on esimerkiksi miettiä, voisiko siirtolaisnaisille suunnattuja taide- ja kulttuuripalveluja liittää jotenkin kotouttamistoimintaan ja siten saada, ainakin osa palveluista sisällytettyä valtion tuen piiriin. Toiminnan rahoitusta ja budjetointia mietittäessä tulisi ottaa myös huomioon toiminnanvetäjien ja sen organisointiin osallistuvien henkilöiden koulutustarve. Henkilökohdallisen mielipiteeni mukaan on syytä huomata, ettei toiminnan onnistumismahdollisuuksia pystytä maksimoimaan ilman harrastustoiminnan vetäjien oikeanlaista koulutusta ja kulttuurituntemusta. Parhaana vaihtoehtona pitäisin kannustuksen ja tuen kasvattamista siirtolaisnaisten ohjaustoiminnan koulutukseen, jolloin parantuvien työllistymismahdollisuuksien lisäksi, myös mahdollisuus aktiiviseen ja omatoimiseen elämään kodin ulkopuolella kasvaisi.

Siirtolaisnaisten osallistuminen yhteiskuntamme elämään sen täysipainoisina jäseninä vaatii kuitenkin myös vuorovaikutussuhteita kantaväestöön. Etnisille ryhmille suunnatun taide- ja kulttuuriharrastustoiminnan ohella, tärkeätä olisikin kasvattaa myös sellais-

ta toimintaa, joka antaisi mahdollisuuden uusien kontaktien luomiseen omien kulttuuri-  
piirien ulkopuolelta. Hyvien vuorovaikutussuhteiden avulla pystyttäisiin helpottamaan  
molempiin suuntiin tapahtuvaa integraatiota ja vahvistamaan yhteisen kulttuuri-  
identiteetin muotoutumista naisia yhdistäväksi voimavaraksi.

## LÄHTEET

Abu-Hanna, Umayya 2005. ”Tyypillistä arabinaista tai tyypillistä suomalaista ei ole olemassa”. Teoksessa Laurent, Lina (toim.). KUUNTELE minua! : nuorten naisten elämää monien kulttuurien Suomessa. Kajaani: Kainuun Sanomat.

Hall, Stuart 2000. Monikulttuurisuus. Suom. Lehtonen Mikko. Teoksessa Lehtonen, Mikko & Löytty Olli (toim.). Erilaisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. TUTKIMUSHAASTATTELU Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Martikainen, Tuomas & Sintonen, Teppo & Pitkänen, Pirkko 2006. Ylirajainen liikkuvuus ja etniset vähemmistöt. Teoksessa Martikainen, Tuomas (toim.). Ylirajainen kulttuuri Etnisyys Suomessa 2000-luvulla. Helsinki: Hakapaino Oy.

Opetusministeriö 2006. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus. Opetusministeriön toimenpideohjelma 2006-2010.

Pohjanpää, Kirsti & Paananen, Seppo & Nieminen Mauri 2003. Maahanmuuttajien elinolot Venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisten elämää Suomessa 2002. Tilastokeskus Helsinki: Edita Prima Oy

Säävälä, Minna 2007. Uussuomalainen nainen etsii paikkaansa – Venäläisten ja koso-  
vonalbaanien elämänpolut työssä ja kotona. Helsinki: Väestöliiton väestöntutkimuslaitos.

Suomen perustuslaki 2000.

Ylikotila, Minna 2000. TURUN KAUPUNGIN MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISOHJELMA.

<http://www.daisyladies.org>

<http://www.kulttuuriakaikille.fi>

## **LIITE 1**

### **Kysymykset siirtolaisnaisten kulttuuriharrastuksia koskevaa haastattelua varten**

**Kaikille haastatteluun osallistuneille on ennen haastattelun alkua selitetty, mitä käsitteellä 'kulttuuri' tarkoitetaan tämän haastattelun yhteydessä.**

- 1) Ikä?**
- 2) Kotimaa?**
- 3) Kuinka kauan asunut Suomessa?**
- 4) Asema yhteiskunnassa?**
- 5) Onko sinulla perhettä Suomessa?**
- 6) Onko sinulla kulttuuriharrastuksia?
  - a) Jos on, mitä?**
  - b) Jos ei ole, miksi?****
- 7) Oliko sinulla kotimaassasi kulttuuriharrastuksia?**
- 8) Ovatko harrastuksesi samanlaisia Suomessa kuin kotimaassasi?
  - a) Jos eivät ole, miksi?****
- 9) Koetko että sinulla on Suomessa hyvät mahdollisuudet harrastaa niitä kulttuurisia asioita, joita haluaisit harrastaa?
  - a) Jos et, mitkä asiat siihen ovat syynä?****
- 10) Koetko että siirtolaisnaisilla ja kantaväestöön kuuluvilla naisilla on yhtäläinen mahdollisuus kulttuuriharrastuksiin?
  - a) Jos et, miksi?****
- 11) Minkälaisia kulttuuriharrastus mahdollisuuksia toivoisit?**